

Läskulturskapande aktiviteter

Ur Lgr 11

- Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära.
- Språk, lärande och identitetsutveckling är nära förknippade. Genom rika möjligheter att samtala, läsa och skriva ska varje elev få utveckla sina möjligheter att kommunicera och därmed få tilltro till sin språkliga förmåga.
- Skapande arbete och lek är väsentliga delar i det aktiva lärandet.

Syfte

För att stärka varje elevs läsande är det viktigt att på skolan skapa en stark läskultur. Vi lever i en omfattande mediekonkurrens och därför måste vi vuxna vara än mer synliga läsare än tidigare. I synnerhet finns det ett behov av att manliga lärare träda fram som läsarförebilder. Många unga killar ser faktiskt aldrig en man läsa en bok. Det är också värdefullt att använda elever som lärresurser för varandra.

Jag läser för att - mingel

Syfte

Syftet med övningen är att göra eleverna medvetna om läsningens nytta.

Förberedelse

Lista så många skäl du kan komma för läsning. Börja med frasen ”Jag säger för att...”. Skriv ner skälen på lappar som du klipper ut. Det ska vara lika många skäl som elever i klassen. Sedan gör du slumpvisa listor med sju skäl vardera. Varje elev ska ha en egen unik lista. Förslag på anledningar att läsa finns sist i dokumentet.

Arbetsgång

Dela ut lappar med skäl. Dessa ska eleverna hålla hemliga. Sedan ska du dela ut listor med sju skäl. Nu ska alla mingla runt och fråga varandra: ”Varför läser du?” Den som får frågan svarar som det står på lappen, tex. ”Jag läser för att det stimulerar min fantasi”. Om eleven som frågade har det

på sin lista ska hen bocka för skälet. Målet är att alla sju skäl på listan ska bockas av innan minglet är över. När ni minglat klart kan ni diskutera de olika anledningarna till varför det är nyttigt och viktigt att läsa.

Jag läser för att –memory

Syfte

Att medvetandegöra eleverna om läsningens nytta. Övningen är en variant av föregående övning.

Förebereselse

Gör memorybrickor av olika anledningar till läsning.

Arbetsgång

Alla elever utom två får en varsin slumpmässig bricka som de inte visare för någon. Sedan sätter de sig på sina bänkar. Två elever ska sedan spela memory genom att först peka på en klasskompis som läser upp sin motivering till läsning, sedan en till som hen tror har samma motivering. Om eleven får ett par får hon ”vända brickor” igen. De som parats ihop hoppar ner från bänken och sätter sig på sina stolar. Som lärare får du agera domare och anteckna hur många par respektive elev har.

Maratonhögläsning i lag

Syfte

Att skapa en rolig tävling och synliggöra elevers och vuxnas läsande. Elever och lärare ska i stafettlag maratonhögläsa.

Förberedelse

Samla ihop ett elevlag och ett lärarlag. Lagom längd på maratonet är fyra timmar. Gör lista på vem som läser när. Bestäm vilken bok eleverna respektive lärarna ska läsa. Välj en plats för eventet och ställ upp stolar för de som vill sitta och lyssna. Det är bra om respektive lag läser inom synhåll för varandra, men inte så nära att de stör varandra.

Arbetsgång

Utmaningen är att läsa högt fyra timmar non-stop. Eleverna bör läsa 5 minuter i taget, med endast tre sekunders tystnad i bytet. Lärarna bör läsa 10

eller 15 minuter i taget. Det lag som klarar hålla läsningen igång längst vinner. Förhoppningsvis blir det oavgjort efter fyra timmars läsning.

Tips

För att bytena ska gå smidigt ska den som ska ta över ”stafettpippen” sätta sig bredvid den som läser i slutskedet av dennes läsperiod. Den som läser pekar med fingret var hen är och nästa medverkande kan snabbt hoppa in i läsningen.

Det bör finnas en funktionär som hjälper till med tidshållning och även agerar domare.

Bokdans

Syfte

Att synliggöra elevers och vuxnas läsning samt betona språkets vikt i alla ämnen. Att tydliggöra skolan som en läsande skola.

Förberedelse

Detta arbetsmoment är ett ämnesövergripande projekt som inkluderar svenska, engelska, musik och idrott. Bakgrunden är att en skola i USA ville synliggöra läsningen som något viktigt och lustfyllt. Man skrev om texten till en känd låt, Black Eyed Peas ”I gott a feeling” och övade in en dans, filmade och la upp på Youtube. Skolan fick ett enormt gensvar och var bland annat med i the Oprah Show och många skolor följde deras exempel. Amerikansk förlaga: Ocoee Middle School, <http://youtu.be/GNpNfhpqDk4>
Svensk inspiration: Valstaskolan,
<http://www.youtube.com/watch?v=j5wmxIoCtg0>

Arbetsgång 1:

Idrott: Öva bokdanskoreografi under ca 4 lektionstillfällen. Det är bra att dansa med böcker redan från början. Bestäm vilka som bildar förtrupp.

Engelska: Gå igenom vad låttexten betyder. Här finns låttext:

<http://www.youtube.com/watch?v=psby0mI6ZLY>

Svenska: Diskutera läsningens betydelse för språket, intellektet och skolresultaten med mera.

Musik: Låten är baserad på Black Black Eyed Peas låt "I gotta feelin'"
Ladda ner "I gotta feeli'" instrumental från iTunes alternativt öva in låten med instrument. Öva sången. Utse solister.

Arbetsgång 2

Öva alla tillsammans. Gör sedan 2-3 inspelningar. Filma med 3-4 kameror (digitalkamera, mobilkamera eller iPad). Spela in ljud för sig. Klipp ihop ljud och bild i exempelvis Moviemaker eller iMovie. Ladda upp på Youtube.

Tips

Det är inte helt upphovsrättsligt okej att använda instrumentalversionen från iTunes om man laddar upp videon på Youtube. Vill man göra allt korrekt ska man fråga skivbolaget om tillstånd.

Äldre läser för yngre

Syfte

Att på ett enkelt sätt låta eleverna vara läsresurser för varandra. Etablera äldre elever som läsarförebilder för yngre elever.

Förberedelse

Samla ett gäng elever i år 8 och 9 som vill läsa högt för sexåringar. Försök få en grupp bestående av hälften killar, hälften tjejer. Om ni inte har sexåringar på er skola, hör er för om en närbelägen lågstadieskola vill ha ett läsbesök. Låt varje elev välja två bilderböcker i biblioteket som hen vill läsa högt, en som de primärt ska läsa och en i reserv om de hinner två. Tipsa dem gärna om att välja böcker med inte alltför mycket text. Låt dem läsa högt för varandra i par för att öva.

Arbetsgång

Varje tonåring läser högt för 1-2 sexåringar. Upprepa gärna några gånger under läsåret.

Tips

Fotodokumentera gärna, men håll sentimentaliteten i styr – den riskerar annars att döda tonåringarnas samarbetsvilja. Men det är onekligen lätt att som vuxen läsförespråkare bli gråtmild när man ser en gapig och bråkig

femtonåring plötsligt, med stort allvar, sitta och högläsa barnbok med ett par sexåringar tätt intill.

Jag läser för att...

1. utveckla mitt språk
2. vidga mitt ordförråd
3. stimulera min fantasi
4. lära mig nya saker
5. bli bättre på att läsa och därför klara skolan bättre
6. öva mig i empati
7. få vara någon annan
8. prova olika roller
9. uppleva saker jag aldrig skulle uppleva annars
10. det gör världen större
11. det är roligt
12. jag förstår sammanhang bättre då
13. det gör mig smartare
14. jag blir allmänbildad
15. det hjälper mig att skapa min identitet
16. det finns så många bra böcker
17. få bättre betyg
18. det förbereder mig för högstadiet/gymnasiet/högskolan
19. jag får besöka platser jag aldrig varit på
20. det är spännande
21. det är viktigt
22. underhålla min läskondition
23. jag vill bli bättre på att läsa olika sorters texter
24. min hjärna är fantastisk
25. få inre bilder
26. tänka tankar jag annars inte skulle tänkt
27. jag bättre ska förstå andra
28. jag bättre ska förstå mig själv
29. det är en del av vår kultur
30. träna mig att tänka självständigt

31. det i en demokrati är viktigt att kunna läsa bra
32. öva på att analysera
33. träna mig att hitta olika budskap
34. lära mig om olika genrer
35. hitta författare jag gillar
36. kunna samtal om böcker med andra
37. bli mera kreativ
38. ju mer jag läser desto bättre läsare blir jag och desto roligare blir det
39. om man har en bra bok har man aldrig långtråkigt
40. det är mysigt
41. det är ganska coolt
42. det är roligt när man kan snacka med andra om det man läst
43. det gör mig mindre ensam
44. det ger mig perspektiv på världen
45. jag gillar det
46. jag kan inte sluta
47. det utmanar mig
48. vila från mig själv en stund
49. jag presterar bättre i alla ämnen då
50. jag älskar det